

MAKİNE KIRAN İŞÇİLER

Aydınlık Gazetesi, 10 Haziran 2014

Yıldırım Koç

Kendiliğinden gelişen işçi sınıfı eylemlerinde hedef yanılması önemli bir sorundur. Siyasi önderlik, hem sorunların kaynağının, hem de mücadelenin hedeflerinin doğru belirlenmesi açısından son derece önemlidir.

Günümüzde işçilerin sorunlarının sorumlusu olan emperyalizmi ve kapitalizmi görmeyerek, bunların kullandığı araçlarla sınırlı bir mücadele yürütenler, 200 yıl önce makine kıranların tavrını anımsatmaktadır.

Günümüzde özelleştirmeye karşı mücadele ettiğini söyleyip, özelleştirmeyi Türkiye'ye dayatan ABD ve Avrupa Birliği emperyalizmine karşı çıkmayanlar, 200 yıl önce kapitalizmle mücadeleyi makine kırıcılığı olarak algılayanlarla aynı bilinçsizlik düzeyindedir.

Makine Kırıcılarının Yanlış Hedefi

İngiltere'de 200 yıl önce işçilerin önemli eylemlerinden biri, makine kırıcılığıydı.

1811-1812 yıllarında ilk dalgası yaşanan makine kırıcılığının bir biçimi, Ludizm'di.

Söylentiye göre, Ned Ludlam isimli bir çırak, ustası tarafından azarlanınca kendisini kaybetmiş ve eline geçirdiği bir çekiçle ustasının çorap dokuma tezgahını parçalamıştı.

İlk Ludist dalga öncesinde tarımda bir kriz yaşandı. Aynı dönemde bankalar iflas etti ve ihracat azaldı. Buğday fiyatı da yüzde 40 dolayında arttı. Bu koşullarda yerel düzeyde örgütlü eylemciler ortaya çıktı. Bunlar işsizliği ve ekonomik sorunları daha da artıran makineleri parçalıyorlardı. 1812 yılının yaz aylarında Ludistlerin eylemlerini önlemek amacıyla 12 bin dolayında asker görevlendirilmişti.

14 Şubat 1812 tarihinde kabul edilen Tezgah Kırma Yasası, dokuma tezgahlarının parçalanması suçunun ölümle cezalandırılmasını getirdi. Çok sayıda Ludist ölüm ve sürgün cezasına çarptırıldı.

Ludizm, 1816 yılına kadar kısa sürelerle yeniden canlandıysa da, özellikle cezaların ağırlığı nedeniyle sona erdi. Ayrıca, üretim birimlerinin genellikle kırsal bölgelerde dağınık biçimde bulunduğu koşullarda bu tür saldırılar daha rahat gerçekleştirilebiliyordu. Sanayinin belirli kentsel merkezlerde yoğunlaşmasıyla birlikte bu tür saldırılar daha da zorlaştı. Önemsiz bazı saldırılar dışında, 1817 yılından sonra sanayide makine kırıcılık sona erdi.

Marks ve Engels, 1848 yılında yayımlanan *Komünist Manifesto*'da makine kırıcılığına şöyle değinmektedir: "Proletarya çeşitli gelişme aşamalarından geçer. Ortaya çıkışıyla birlikte onun burjuvaziyle olan mücadelesi başlar. (...) Saldırıları üretim burjuva koşullarına değil de, üretim araçlarının kendilerine karşı yönlendirirler; kendi emekleriyle rekabet eden ithal malları tahrip ederler, makineleri paramparça ederler, fabrikaları ateşe verirler, Orta Çağ'daki emekçinin yokolmuş statüsünü güç kullanarak yeniden yaratmaya çalışırlar."

Karl Marks, *Kapital*'in birinci cildinde, "Ludist hareketi olarak bilinen karışıklıkların" "işçi sınıfına karşı zora dayalı ve son derece gerici önlemlerin alınmasında gerekçe" olarak kullanıldığını belirttiikten sonra şunları yazmıştı: "İşçilerin, makinenin kendisi ile makinenin sermaye tarafından kullanılması arasındaki farkı öğrenmeleri öncesinde ve saldırılarını üretimin maddi araçlarına değil de, bu araçların içinde kullanıldığı özel toplumsal biçime karşı yönlendirebilmelerine kadar, zamana ve deneyime gereksinim vardı."

Özelleştirme Karşıtı Mücadelede Yanlış Hedef

Bugün geçmişe dönük baktığımızda, kapitalizme karşı çıkmak yerine makine kıran işçilere şaşıyoruz.

Gelecekte de bugünlere baktıklarında, özelleştirmelere karşı mücadeleyi anti-emperyalist bir anlayış olmadan sürdürmeye çalışan işçilere ve örgütlere şaşıracaklar.

Bugün geçmişe baktığımızda, doğru siyasi önderlik olmadan yapılan çok özverili ve militan mücadelelerin bile sonuç almada yetersiz kaldığını görüyoruz.

Gelecekte bugünlere bakanlar, siyasi önderlik olmadan gelişen daha mutedil eylemlere büyük umutlar bağlayanlara şaşıracaklar.